

REDACTIA:
și
ADMINISTRAȚIA:
Batthyányi utca Nr. 2

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concure, inserțiuni precum și taxele de abonament se trimit administrațiunii tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICEAȘĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI
PENTRU
AUSTRO-UNGARIA:
Pe un an: 10 cor.
Pe 1/2 an: 5 cor.

PENTRU ROMÂNIA ȘI
STRĂINĂTATE:
Pe un an 14 franci.
Pe 1/2 an 7 franci.

Telefon pentru oraș și
comitat Nr. 286.

Să ascundem greșelile?

(Cartea Dlul Dr. O. Ghibu: Cercetări privitoare la situația învățământului nostru primar și la educația populară.)

Înainte noastră stă o carte de o rară valoare pentru noi. Câteva spicuri din diferite rapoarte oficioase privitoare la învățământul nostru primar din Arhidieceză sintetizate prin ideile și propunerile de îmbunătățire a situației în care se află școala noastră primară. Autorul vrea să facă cunoscut publicului mare aceea, ce până acum nu s'a făcut decât numai prin rapoarte scurte accesibile unui cerc restrâns de oameni: starea școalelor și a învățătorimei noastre. Cartea e a arhidiecezei, dar datele din ea, după cât cunoaștem noi, pare că ar fi scoase din dieceză. După ce în partea I. ne dă cu multă cutezanță starea reală (durere!) a școalelor din arhidieceză ne arată în partea a II-a a cărții un tablou al situației în care se află învățătorimea noastră: pregătirea învățătorilor, ce scriu învățătorii, cum își aleg subiectele, lipsa de relief a lucrurilor principale, verbalismul, grecomania, ce cetesc învățătorii, cum își dau seama de ce cetesc, abuzul și mehanizarea învățământului cu treptele formale și mijloacele de îndreptare. Dacă tabloul desemnat în aceste două părți e deprimător, cu atât mai senină e închipuirea ce ne-o facem despre viitorul educației când cetim partea a III-a și ultima despre activitatea extrașcolară și educația populară*) deși cât privește activitatea extrașcolară de până acum, nu ne-ar da un tablou mai vesel decât părțile prime ale cărții. Cartea că ori ce carte în care se dau lucruri pozitive nu poate fi resumată în o mică dare de samă, autorul însuși tratează mulțimea chestiunilor ce le pune și datele multe ce ni-le înfățișează cu o sgară de cuvinte poate tocmai ca să fie mai isbitor chipul ce ni-l zugrăvește despre starea în care se află școala primară și ca să ne poată da o carte de mare folos pe 130 și câteva pagini. N'ar trebui să mai fie învățător care să nu fi cetit această carte instructivă.

* Din partea* aceasta vom reproduce în foaie mai multe capitole fiind foarte instructive.

Ceeace ne uimește e sinceritatea cu care autorul desvălește tot ce până acum țineam ascuns de ochii lumii. S'a încercat și la noi să se facă astfel de rapoarte și s'au auzit multe mârăituri din mai multe părți. M'am întrebat la început, dacă se poate spune chiar așa pe față toate? De câteori nu trebuie să roșești cetind fiindcă greșelile cari le-au făcut colegii, din a căror rapoarte ne scoate câte o florică autorul? Sunt greșeli generale, greșeli pe cari le-am făcut noi toți și multe din ele le facem zilnic, și tocmai arătarea acestor greșeli pe lângă sfaturile și ideile ce le conține face cetirea acestei cărți indispensabilă pentru orice învățător. — Văzând greșelile altora spuse cu atâta adevăr crud ne putem îndreptă noi, mai cu seamă că multe dintre ele sunt de așa natură că nimeni nu ni le spune în față, căci să jenează. D. e. când s'a amintit în vre-o conferință pedagogică a învățătorilor, că autorii conferințelor nu sunt stăpâni pe ceea ce vreau să spuie și că ei înșiși se chinuesc până află ceva de spus și cât de adevărată e aceasta observare a simțit-o oricine a luat parte la câteva conferințe învățătoresii. Sau d. e. cât e de adevărat că disertanții nu se mișcă pe teren real în discuțiile lor și că nu simt importanța actuală și reală a problemei, ci aleargă în lung și lat, fără rost începând ori ce discuție cu vremile cele mai vechi, cari nu au nici o legătură simțită cu ale noastre. — Sau ascultând cu gândul să se isprăvească odată espunerile de multe ori prea fără culoare ale disertanților trecem cu vederea greșelii, cari ne arată cât de puțin gândim când punem pe hârtie ideile ce voim să le împărtășim colegilor nostri; nu punem desful pond pe înțelesul adevărat al cuvintelor d. e. un coleg făcând critica lucrării unui alt coleg îi găsește greșala că »a făcut mai mult aprofundarea etică decât cea morală« parcă moral și etic ar avea alt înțeles. Sau d. e. cineva ne-ar mai aminti în față că altădată să nu folosim cuvinte cari nu le înțelegem dacă nu voim să ne facem de răs în fața celorla, cari înțeleg cuvântul. D. e. un alt coleg scrie în raportul despre activitatea lui extrașcolară: În grădina mea proprie am înființat o *zarzavatologie*. Iar un altul voind să

vorbească despre sistemul rotațiunii în lucrarea pământului ține o prelegere despre „roticism.” Numai văzând adorabila naivitate a unor colegi espusă în felul cum le espune Dl Ghibu vom putea să ne ferim și noi de banalitățile așternute pe hârtie în diferitele rapoarte și conferințe.

Indreptarea nu poate să urmeze decât așa că se scoatem la iveală fără nici o milă greșelile ce le facem, să se spună fără nici un încunjur răul, pentru că numai cunoscându-l pe deplin se poate și sană și numai văzând cum a lucrat altul la sanarea lui, poți purcede însuți cu speranță la isbândă. Să nu se mai ascundă greșelile, căci dacă desvălirea lor e făcută cu bunăvoință și gândul de a îndrepta noi o primim bucuros și cu recunoștință, cel puțin aceasta o putem zice după cetirea cărții Dlui Dr. O. Ghibu.

Un dascăl.

Sinoadele eparhiale.

În arhidieceză.

În Duminica trecută s'a deschis sesiunea ordinară a sinodului arhidiecezan, celebrându-se mai întâiu sfânta liturgie prin I. P. S. Sa dl Ioan Meșianu împreună cu o frumoasă suită făcându-se totodată și chemarea Duhului sfânt. La sfârșitul slujbelor, după procesiunea arhierescă obișnuită I. P. S. Sa invitat din partea sinodului întrunit în catedrală, a deschis sinodul arhidiecezan cu o vorbire frumoasă pe care o dăm în rezumat:

Salută cu bucurie deputații întruniți la lucrare rodnică, la opul cel mare al binelui și fericirii noastre. Amintește apoi că Consistorul în lucrările sale din periodul trecut a fost pus la grele cercări mai ales prin noua lege școlară articolul XXVIII din 1907 intrată în vigoare tocmai în decursul acestui period.

Remarcă spiritul de jertfă al poporului pentru susținerea școalelor ilustrându-l cu sume jertfelor făcute numai în cursul unui an pentru zidiri și renoiri de școale confesionale; o sumă frumoasă de 631.935 coroane, pe lângă care a mai concurs și fondurile consistoriale îndeosebi fondul cultural cu 150.000 coroane, Astfel s'a jertfit pentru școale 781.935 coroane, la oaltă 1.274.780 coroane în decurs de un an.

Amintește totodată cu mare recunoștință concursul la aceste jertfe, al noului filantrop domnul Vasile Stroescu cu 106.000 coroane partea cuvenită arhidiecezei din ofertul încheiat mitropoliei noastre; zicând mai departe:

Dacă vom cercetă, Dlor, cine a desvoltat și a cultivat în poporul nostru asemenea simț de jertfă, vom află, că numai buna noastră maică, biserica

noastră strămoșească, numai ea a stimulat și a însuflețit pe popor la asemenea mari jertfe, pentru a-l apropia tot mai mult de desăvârșirea, sau perfecțiunea intonată de întemeietorul ei, prin cuvintele: „*Fiti desăvârșiți, precum este și Tatăl vostru cel din ceriu*”. Numai biserica străbună a inspirat în sufletul poporului nostru dorul de înaintare în cultură religioasă morală, izvorul binelui și al fericirii oamenilor.

Ce tezaur mare și neprețuit este biserica noastră, pentru noi, mai bine vom înțelege, Dlor, dacă vom cugetă, ce ar fi fost de noi, dacă n'am fi avut-o nici pe ea, în tot trecutul nostru dureros, și ce ar fi și acum de noi, dacă n'am avea-o? De aceea, am comite cel mai greu păcat, în contra noastră înși-ne, în contra viitorului nostru, dacă n'am ținea la ea cu toată tăria, și dacă n'am apăra-o și nu o am feri de ori ce influențe și ingerințe dănuoase, precum și dacă nu o am ajută, și dacă n'am îndemna pe toți ai noștri să o ajute din toate puterile la împlinirea sublimiei sale misiuni, mai ales în aceste timpuri grele, când, din multe părți să semnaleză curente periculoase contra bisericii creștine, și așa și în contra bisericii noastre.

Asemenea păcat ar fi și mai greu pentru noi, membrii acestui sinod, Dlor, pentru că noi ne-am și angajat solemn, a lucra din toate puterile la apărarea, sprijinirea și întărirea bisericii noastre naționale. Ne-am angajat, Dlor, unii prin oficiile bisericesti în cari ne aflăm, alții prin mandatele primite dela cler și popor. Din aceste veți binevoi a vedea, Dlor, că soarta bisericii noastre este și în mâinile noastre.

De aceea nouă ni se impune îndoita datorință, nu numai de a lucra noi înși-ne la susținerea și întărirea sfântului așezământ al viitorului nostru, dar de a lua asupra-ne și sarcina Apostoliei și a binevesti tuturor alor noștri neprețuitele daruri și binefaceri ale bisericii străbune, de a însufleți pe toți, tot la mai strânsă alipire de ea, de a binevesti și a îndemna pe toți la cultivarea simțului religios, al dragostei creștinești, cătră toți oamenii, fără osebire de credință și limbă, și a manifesta aceasta și prin fapte filantropice cătră deaproapele, precum și prin sprijinirea bisericilor și școalelor, după putință.

Să binevestiți deci Dlor și Dvoastră acestea, și alte asemenea, tuturor alor noștri, și așa și intelectualilor noștri, amintindu-le, că biserica și poporul așteaptă mai mult dela dânsii, nu numai pentru că sunt superiori în inteligența și mai cu bună stare materială, dar și pentru că mulți dintre dânsii au studiat și s'au ridicat cu ajutoare din fonduri bisericesti, înfuițate anume pentru creșterea de bărbați luminați, devotați bisericii și poporului, și că acum este rândul să-și arete și dânsii dragostea și recunoștința cătră biserică și popor.

La cari toate, implorând eu și din acest loc ajutorul cel puternic al prea bunului Dzeu, declar sesiunea sinodului arhidiecezan ordinar pentru anul 1911 de deschisă.

După încheierea vorbirii să numesc notarii interimari ai sinodului și se constată prezența a 42 de membrii sinodali declarându-se din partea prezidiului că sinodul e capabil de muncă și se poate constitui. După constituirea comisiilor I. P. S. Sa Mitropolitul încheie ședința de deschidere a sinodului arhidiecezan.

În dieceza Caransebeșului.

După săvârșirea sfintei liturgii cu mare solemnitate de cătră P. S. Sa dl Episcop Dr. Miron E. Cristea împreună cu o suită aleasă, se deschide

sinodul în biserica catedrală cu o cuvântare călduroasă a dlui Episcop în care amintește acțiunea mulțămitoare a Consistorului în împrejurările grele accentuând totodată și rezultatele acestei munci încolțite ici-colea. Despre școale zice:

„Îndeosebi ținem să scoatem la iveală din șirul lucrărilor îndeplinite, că am preferat a da specială atențiune *cauzelor școlare*, nu numai pentru că erau cele mai neglijate, ci și pentru că cu începutul anului școlar curent a intrat în vigoare noua lege școlară; și deci — spre a nu expune pericolului de-a fi închise multe din școalele noastre confesionale — a trebuit să ne întefim toate puterile posibile, pentru de-a aduce cât mai multe școale în stare corespunzătoare, atât în ce privește clădirile și înzestrarea lor, cât și învățământul. Am dat un șir întreg de circulare, instrucții și ordine; am emis comisari la fața locului, ori am citat aici organele parohiale, spre a le îndemna și încuraja întru susținerea școalelor bisericeii noastre.

Astfel în timp relativ destul de scurt am inițiat facerea preparativelor pentru adaptarea radicală sau zidirea de nou a școalelor în peste 60 comune bisericești. În unele locuri clădirile s'au terminat și predat destinațiunii, în altele lucrările sunt acum în curgere. Spre a ușura sarcina poporului, am votat și noi din noul fond eparhial până acuma câteva zeci de mii ajutoare comunelor mai sărace, și — dacă în unele parohii începerea zidirilor întârzie — cauza este, că de-o parte unele organe parohiale nu desvoaltă destul zel întru salvarea așezămintelor bisericeii, dela care trăiesc; iară de altă parte în unele parohii din sărăcie încă nu s'a putut asigura speșele recerute.

Lipsa mare de învățători cvalificați deasemenea este o piedecă însemnată în mersul normal al învățământului din eparhie“.

Atrage atențiunea asupra înființării unui „fond de panziune“ al eparhiei menit să satisfacă cerințele umanitare ale clerului pastoral.

Îngrijorat de deficitul însemnat dela fondul general și în lipsa altor izvoară, stăruie pentru o mică dare eparhială“ care să se facă după numărul familiilor aparținătoare bisericeii eparhiale.

Rebrobă intențiunea de organizare a unor preoți, afară de cadrele ficșate solid de marele Șaguna în „statutul organic“; zicând următoarele:

„Nu va fi de prisos să amintesc dela acest loc, că și câțiva preoți ai eparhiei noastre au crezut a face un serviciu bisericeii noastre ierarhice și lor, când se întrunesc în așanumite „colegii preoțești“, fără știrea și încuviințarea prealabilă a arhierului și a superiorității bisericești, spre a face preparativele pentru o organizare încă nelămurită a întregului cler din mitropolie.

Fără a judecă hătăririle forurilor mitropolitane competente în asemenea chestiuni, trebuie să precizăm din bună vreme părerea Noastră în aceasta privință. Anume: Ca orice organizație omenească, așa și organizația de azi a bisericeii noastre ortodoxe române din provincia mitropolitană, nu poate avea pretenția a fi pentru toate timpurile o organizație desăvârșită, care să nu mai aibă lipsă de vr'o amplificare. Deci poate veni vremea, când împrejurările să ceară și totodată să și admită desvoltarea unor noi ramuri în arborele organizmului de azi al bisericeii noastre.

Dară o organizare esclusiv clericală cu atribuțiuni administrative, cum transpiră din unii articoli serși de clerici, cari agită organizarea preoților — după părerea Noastră — o ținem de absolut eschisă,

întrucât biserica noastră se poate conduce și administra numai în cadrele legale ale organizației Marelui Andreiu, căreia nu să poate pune altă temelie, decât peatra cea din capul unghiului, pusă de Șaguna cu „statutul organic“.

În cadrele acestei organizări, fiecare element, ce constituie biserica cea vie, fie cleric, fie mirean, poate lua parte la conducerea afacerilor, la îndreptarea scăderilor inerente oricărei lucrări și organizații omenești, și la promovarea intereselor obștești, în care își știe desvoltă și validită adevărata valoare sufletească, de care dispune“.

În urmă cetindu-se apelul nominal și constatându-se prezența a 49 de deputați, sinodul să declară capabil de a aduce hotărâri valide.

Concepția credinței și nădejzii în ajutorul Dzeesc în poezia noastră poporală.“

Tot-aceea cu ce am putut atrage asupra noastră atențiune lumi streine a fost opera păturii de jos a poporului nostru, a țărâniei. Porturile noastre pitorești, și țăsăturile frumoase, cari ne-au câștigat simpatia tuturor amatorilor de artă, jocurile noastre originale și atât de semnificative pentru firea noastră, cari au stors admirația tuturor escurzionștilor străini; creștăturile făcute în obiecte de lemn cari abia acum să adună, nu sunt altceva, decât vii atestări a simțului artistic, al țaranului nostru.

Acel simț, a stat năpădit până în timpul mai nou, în pulberea vieții sale, neobservat de celelalte clase conducătoare ale poporului A trebuit să vină un suflet străin, mare însă și creștinesc, o regină cu simț artistic, ca să descopere bogăția aceasta și să o ridice la nivelul valorii ei.

De o soarte mai favorabilă s'a bucurat poezia poporală, care și-a găsit primii mentori în cei doi poeți ai noștrii Alexandri și mai târziu Eminescu și un admirator idolatru în marele român Alecu Ruso, toți trei fii ai claselor conducătoare. Fiind mai norocoasă poezia decât celelalte produse artistice, ei i-s'a și asigurat întâia etate, în transportarea numelui țaranului nostru artist, peste granițele locuite de români. Ea a fost, care a atras în primul rând atenția lumii literare asupra noastră.

Și de ce admirație s'a bucurat și să bucură încă poezia noastră poporală înaintea liberaților străini, lăsăm să ne illustreze cazul întâmplat cu poetul nostru V. Alexandri, într'o călătorie din Spania, în Franția, făcută în societatea scrietorului francez Prosper Merimeé. Ajungând în conversațiile lor asupra țiganilor, francezul a găsit asemănare mare între țigani șpanioli, români și ruși, zicând despre cei din urmă: „Poetul rus Puskin ia descris prea bine într'un poem foarte original, pe care l-am tradus în limba franceză. Am admirat mai cu deosebire în el un cântec țigănesc, plin de o energie sălbatică.“

*) Disertație citită la ședința festivă aranjată în Dumineca Tomii de tinerimea seminarială din Arad.

Comunicându-i cântecul lui Alexandri, acesta a aflat, că nu-i original după cum afirmase francezul, ci li un cântec popular românesc și convingând și pe tovarășul său despre aceasta, acesta plin de admirație a zis: „L-am admirat 15 ani cu un giuvaer străin la gât.“

Iată o unică scântei scâpărată din sufletul țaranului nostru — modest în cultură, dar mare în inimă și inteligență firească — a servit 15 ani de „giuvaer“ pe peptul valorosului poet rus, care el însuși a fost un admirator sincer al poeziei noastre populare.

Aceasta poezie populară, în care sunt depuse toate preocupările și sbuciumările, prin cari a trecut sufletul poporului nostru — între multele ei calități frumoase nu-i lipsită nici de coloritul elementului religios. Și acesta îi întretăcut cu măiestrie artistică între oscilările profane ale sufletului omenesc.

Să vedem acum, cum brodează țaranul nostru poet cu simțul său religios, celelalte preocupări sufletești și-si formează concepții despre ajutorul Dzeesc.

O interpretare corectă a ajutorului Dzeesc, cerut pentru un lucru nevinovat și inofenziv pentru deaproapele, ne-o ilustrează o colindă domestică cu fond social, în care ni-se istorisește cum o fată cu doi ochi negrii visători, își zice increzută, că nime în lume nu va fi în stare să încalece pe:

„Roibul negru nebunul
ce-i cu coama
viforită
picu făcută“

decât:

„numai Radu făt frumos
el în lume sa află
pe negrul de-a încăleca
fără șea,
fără oblânci,
fără frâu,
fără căpăstru.“

Acest Radu făt frumos, ca să poată îndeplini complimentul făcut din partea adoratei sale, adevă, ca să poată încăleca pe acest roib nebun:

„Cruce cu dreapta își făcea
lui Dzeu să rugă
și din gură mi'ș grăia:
Doamne câte m'am rugat
Tu pe toate mi-le-ai dat.
Dare-ai Doamne și pe asta.“

Adevă să se priponească roibul, ca să-l poată încăleca;

Se rugase
și dăduse.“

Din înțelepciunea acestor versuri reiese spiritul cuvintelor evanghelice, ale Mântuitorului: „*Cereti și vi se va da vouă*“, învăluit într-o credință tare, formată pe esperința proprie. Totodată și ideea, că cererea înălțată cu intențiuni curate totdeauna va fi ascultată și împărtășită de ajutorul Dzeesc.

Linșteea vieții considerată ca și un dar a lui Dzeu, ne-o arată începutul unei orații de nuntă, ținută de

conăcarii trimiși la mireasă, să comunice apropierea mirelui, în care să zice:

„Am venit să vă întrebăm
de bună viață
și să vedem
că DVoastră
viețuiți bine și frumos
din mila Dlui Hristos“

Poetul popular tot la Dzeu găsește mână ocrotitoare, pentru soartea unui copil, părăsit de mama sa — subiectul unei balade, în care zice copilul către mama sa;

„Tot mai lăsat mititel
în mijlocul codrilor
să fiu hrană corbilor,
dar Dnul sfânt și-a lăsat
vântul cald că și-a suflat
pe mine m'a legănat“.

Orice faptă cu intențiune rea și tăinuită va eși la lumină din voia lui Dumnezeu, ca și un sprijin celui ce i-s'a intenționat răul. Aceasta credință justă o vedem din următoarele versuri, în cari o nevastă tânără constrânsă la măritiș nefericit, își propune sinucidere și zice mai departe:

„Maică din mormântui meu
va da Dnul Dzeu
și a eși un fir de linte
biserica s'o aprinde
și eși-va veste'n țară
la toate măicuțele
cum să-și dea ficuțele“

Blăstămul, aceasta concepție greșită a sprijinului Dzeesc, încă își află destui cultivatori în poezia noastră populară. Multe din aceste poezii is de un colorit tragic și infiorător, ba chiar barbar, așa că stai uimit în fața patimei de răzbunare, vărsată cu atâta ușurință în frânturi de poezie.

„Bate-o Doamne n'o răbdă
că mi-a tulburat mintea,
Bate-o Doamne ardeo'n foc
că m'a prăpădit de tot“.

alt es.

„Dare-ar bade Dzeu
să fie pe gândul meu.
să te-ajungă dor cumplit,
să lași lingura pe blid,
să ieși afară plângând
și părul din cap smulgând.
să te bată bade-o bată
nouă boale dintr'o dată,
nouă boale
și-o lingoare
din arat
până'n cărat;
din culesul cănepii
până'n ruptul cămeșii“ etc.

Unica mângâiere ce-ți mai poate rămânea după cetirea acestor blăstămuri, e încrederea în prevedința

Dzeească, care nu admite îndeplinirea acestor crâmpee de patimă omenească. Și apoi să nici nu ne mirăm, dacă o aflăm în abundență la poporul nostru, căci — numai ce-i drept să recunoaștem — și astăzi mai sunt preoți, cari ei înșiși practică, sub scutul bisericii acest simptom de urtă zbućiumare sufletească, prin cetirea așa numitului „Blastămul cel mare“, prin ceea ce deyin ei înșiși cultivători ai patimi acestei. Ar trebui să se facă cunoscut și țăranului acela, rostul adevărat al învățătorei creștine, care zice: că pedepsirea celor răi nu trebuie să se solicite de om pământean, ci cu liniște sufletească să o încredințăm atotînțelepciunii Dzeești.

Credința în ajutorul Dzeeesc problematic ne-o ilustrează următoarea strigătură de joc — un frumos mărgăritar sufletească al unei fete ridiculizată de curtizanul ei.

Nu gândi bade-o că-ți vine
ca să-ți bați tu joc de mine,
că de-mi ajută Dzeu
mai curând mi-oi bate eu.
de tin' și de lucrul tău“.

Cu câtă plasticitate să amalgamizează în acestea câteva șiruri, credința și nădejdea în ajutorul Dzeeesc, cu patima răzburărei. Până ce concepția credinței și a nădejdei și aicea să falzifică întrucătva, deraind din rostul adevărat creștinesc — pentru că Dzeu nici când nu sprijinește răzburărea pătimașă — patima urată a răzburărei se mulcomește, făcându-se dependentă de voia lui Dzeu. S'a produs o mică rătăcire în învățătura creștinească, dar s'a ridicat nivelul sentimentului moral pentru-că numai într'atâta dorește să se răzbune, întrucăt Dzeu o va ajuta.

Este însă un ram al poeziei noastre populare, am putea zice productul credinței greșite sau chiar al necunoștinței în cele religioase și al puținei culturi, ce stăpânește țărănimea noastră în cele mai multe părți. Acesta i ramul vrăjilor, farmecelor, desfacerilor sau descântecilor; cari toate pot fi privite de vechi reminiscențe mitologice, din viața păgânească, trecute toate afară de vrăji prin apa creștinismului. Astăzi mai în toate găsim frânturi de element creștinesc, deși rostul lor este directe opus învățăturilor sfinte Scripturi.

Să practică încă din greu în cele mai multe părți, îndeosebi descântecile cari să îndeplinesc așa zicând publice, mai tăinuit farmecile și cu totul ascuns vrăjile, cari și de popor sunt privite de manoperă a „duhului necurat“, iar autori lor de oameni fără credință în Dzeu.

Noi însă nici față de acestia nu putem susține afirmația lipsei totale de credință, cu toate că purced în practicarea vrăjitoriei într'un mod cu totul păgănesc. Și acestia au credință și nădejde în Dzeu, numai cât credința și nădejdea aceasta îi alimentată mai mult de sentiment, decât de facultatea convingeri. Lipsindu-le lor convingerea formată pe cunoștințe pozitive; val-vârtejul acestei vieții ușor îi precumpănește în balansul credințelor deșerte în proceduri cu puteri magice; cu cari în urma boldului egoistic-răutăcios,

nădăjduște să incurce mersul bun al vieții deaproape-lui și să'l constrângă în direcție dorită de el.

Spicuind toate poeziile noastre populare — bine înțeles cele profane — vom vedea că în proporție cu bogăția acestor poezii și totodată în proporție și cu atmosfera religioasă, care stăpânește îndeajuns viața țăranului nostru, îi cam puțin colorit de credință și nădejde în D-zeu și acesta în cele mai multe cazuri îi o interpretare greșită a dogmelor creștinești. În ceea ce ferește îi de condamnat faptul ca atare, nici de cum însă autorul, care în lipsa cunoștințelor adevărate — de care n'a fost împărțit — s'a folosit de boldurile lui firești, cari l'au stăpănit în momentul de inspirație. Dar putem afla de justificat neajunsul acesta și în faptul dat, că poezia noastră populară în cea mai mare parte îi productul tineretului, care din fire îi sburdalnic și oarecum ușuratic și nepăsător față de cele bisericesti.

Ba cei și mai mult nu arare ori călugări voiajeri din inbolduri simoniste, de o cultură intelectuală foarte inferioară, propagă credințe fără temei în economia Dzeească. Un atare caz hazliu și totodată de compătimit pentru țăranul acela exploatat în credința lui curată ne-a istorisit nu demult apreciatul nostru prozator Dl Agărbiceanu: anume cum un astfel de călugăr a sămănat credința deșartă, că un corn de prescură uscată sdrobotă mărunț și amestecată în sarea oilor, va scuti turma de atacul lupilor.

Dar să nădăjduim, că preoțimea noastră de astăzi își va impune ea însăși de datorință pastorală, plivirea acestor credințe deșerte. Cu atât mai vartos că o pretinde nu numai purificarea credinței creștinești ci și spiritul culturii înaintate, care, durere, pătrunde așa de greu în căminul țăranului nostru în urma conservatismului său tipic și a scepticismului. Un scepticism pentru care — cu toată greutatea lui — nu trebuie să condamnăm cu ușurință țărațul acela pentru că îi justificat peste măsură cu trecutul nostru dureros și atât de mașter pentru acel biet țăran.

E numai natural ca țăranul nostru să fie sceptic în urma tradiției moștenite din acel trecut întunecat, leagăn al suferinții.

Prin muncă asiduă să așteptăm cu răbdare zilele acelea mai bune, cari vor scărița pe lângă multe alte neajunsuri și numărul acelor suflete nemângăete, cari mai rătăcesc încă pe țărmlul apelor curgătoare, în revărsatul zorilor de zi, pentru o oală de apă neincepută cu care — descântându-o — să-și delătore un defect o suferință un năcaz, sau — tăindu-o cruciș și curmeziș cu fourfecile și fermecându-o — să-și mângăie sufletul cu nădejdea deșartă în acopararea unor neajunsuri, de cari nu i-a făcut parte mâna destul de darnică a Creatorului.

Ioan A. Neacșa,
stud. teol. an. al III-lea.

CRONICA.

Dar. Marele mecenat *Vasilie Stroescu* a dăruit 60.000 coroane pentru scopurile culturale ale Asociațiunei.

Societatea ortodoxă națională a femeilor române. — Propaganda catolică în România a avut darul de a trezi la viață activă conștiința religioasă a femeilor, a doamnelor române. Această propagandă vrea să pună stăpânire asupra educației tinerimei și mai ales a fetelor din cea mai înaltă societate românească a regatului, pentru ca astfel mai pe nesimțite să se poată furișă în sufletul familiilor de frunte a neamului românesc, credincios bisericii ortodoxe. Dar primejdia e observată la vreme și deodată cu protestul energic al țării se manifestă cu mândră conștiință și demnitate sentimentul religios jignit al doamnelor române, solicitând o unire de forțe pentru a reprimă tendințele propagandei catolice. Și așa își ia avânt societatea ortodoxă națională, care urmărește înalte scopuri creștinești naționale prin înjgheburile de institute culturale, menite a da mai înainte de toate o creștere religioasă ortodoxă tinerilor noastre vlăstare. Cum aceasta societate a emanat din conștiința bunilor români și creștini ortodocși ai țării, ea a reușit să se impună repede și să cucerească simpatii pretutindenea. Mișcarea e sprijinită cu căldură de fruntașii vieții publice românești, cari s'au întrepus cu însuflețire ca să fie recunoscută de persoană morală. Societatea și-a inaugurat activitatea binefăcătoare prin înființarea grădinii de copii în cartierul Floreasca. Instituția e pusă sub supraveghierea unor distinse doamne, cari prin bune elemente didactice vor îngriji de educația creștinească națională a copiilor, iar acest fapt a determinat pe dl ministru Spiru Haret să încredințeze conducătorilor societății ortodoxe naționale supraveghierea tuturor grădinilor de copii ale statului din București. De curând s'au inaugurat și conferențe populare, ce se vor ține de cei mai buni preoți mai ales la periferiile orașului în diferitele cartiere, unde trăește populația oropsită, și deci potrivită pentru încercări proselitistice ale misionarilor catolici. Întâiul conferențiar a fost părintele arhim. I. Scriban, dir. semin. central și membru în comitetul societății. Doamnele și d-șoarele din comitetul societății se întrec în zelul și râvna de a organiza comitetele parohiale din capitală, al căror număr sporește mereu. Chiar în provincie comitetul central și diferiți preoți fac o propagandă nimoasă pentru popularizarea societății, pentru sporirea fondului ei și pentru câștigarea de membrii noi. Pentru promovarea acelorora scopuri creștinești naționale în 15 decembrie 1910 s'a aranjat în sala mare a Ateneului român un mare concert religios-patriotic cu concursul corurilor Bisericii Domnița Balașa, a Seminarului Central și sub conducerea măestrilor artiști și cu cei mai de valoare soliști și soliște. Profitul material e destinat pentru așezămintele școlare ale societății. Conferențiarilor alesi au vorbit la Ateneu despre problemele, ce le preocupă societatea, iar pentru înființarea unei școli model, cu internat pentru copii români, cari așa vor fi salvați de primejdia înstrăinării prin educația institutelor catolice, se face cea mai largă propagandă.

Cronică bibliografică

Cețiți *Justiția* de Maurice Maeterlinck, traducere de Elena Farago. Maeterlinck e foarte puțin cunoscut

la noi, și încă numai ca autor al celebrei dramă „*Monna Vanna*”. Celelalte lucrări poetice ale lui în deosebi scrierile-i de filosofie ne sunt prea puțin cunoscute. Talentata noastră poetă, d-na Elena Farago, o admiratoare a distinsului scriitor francez, publică în No. 573 al „*Bibliotecei pentru Toți*” una din lucrările acestuia de filosofie, „*Justiția*”. Pentru cucerirea subtilă a lui Maeterlinck, pentru minunatul amestec de poezie și de umanitarism din acest imn adresat Dreptății, era greu să se găsească o interpretare mai potrivită de cât d-na Elena Farago, care în traducerea sa a pus nu numai o adâncă pătrundere în originalul lui, dar și multă dragoste pentru lucrarea talmăcită Prețul 30 bani. Se află de vânzare la toate librăriile din țară. Catalogul complet al „*Bibliotecei pentru Toți*” a se cere la Librăria Editoare Leon Alcalay București.

Poșta redacției.

Dlul Iulian Paguba. Dta subscrii corespondența în chestia abuzurilor ce le impuși unor comisari de examinare, în urmăre iai și răspunderea pentru acuza ce o aduci dlui D. Popoviciu. Tocmai de aceea ținem mai de potrivit să puni în discuțiune răul apostrofă de Dsa în conferințele învățătoarești, ca să evităm ciocnirile în publicitate și chestia să se lămurească acolo unde e locul și în sinul învățătorimei.

Concurs.

Pentru îndeplinirea parohiei vacante din Troaș, pe baza autorizării Ven. Conzistor de sub Nr. 1503/1911. prin aceasta să scrie concurs cu termen de recurgere de 30 zile dela prima publicare în organul „*Biserica și Școala*.”

Parohia e de cl. III.

Venitele acestei parohii sunt:

1. Sesiune de pământ, parte de deal, parte de șes, calculată în cor. 120.
2. O (una) măsură cucuruz sfărmat dela fiecare număr de casă, care are pământ; cei fără pământ pe jumătate.
3. Ștolele legale.
4. Cărtir în casa parohială, cu 2 chilii și cuină.
5. Grădină parohială.
6. Dreptul de pădure și izlaz după 16/182.
7. Ajutor dela stat conform ervalificațiunii alesului Darea pământului și a pădurii o va plăti cel ales.

Doritorii de a ocupa această parohie să avizază, ca recursurile ajustate cu documentele prescrise și adresate comitetului parohial din Temeșești să le trimită în termenul concursual oficiului protopopesc în Mariaradna, iar dâșii să se prezinte — pe lângă observarea §-lui 33 din Regulamentul pentru parohii — în sta biserică din Troaș spre a se face cunoscuți poporului și spre a-și dovedi abilitatea în cele rituale

Troaș, la 4/17 martie 1911.

Comitetul parohial

În conțelegere cu P. Givulescu pprezbiter.

Pe baza autorizării Ven. Consistor diecezan din Arad, Nr. 1502/1911, pentru îndeplinirea parohiei din Temeșești prin această se escrie concurs cu termen de recurgere de 30 zile dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala.”

Parohia este de cl. III.

Emolumentele încopciate de acest post sunt:

1. O sesiune de pământ, prețuită în 70 cor.
2. Dela 50 case o măsură cucuruz sfărmat, iar dela 30 case $\frac{1}{2}$ măsură cucuruz.
- În caz că nu este rod, măsura să plătește cu 2 cor., iar $\frac{1}{2}$ cu 1 cor.
3. Ștolele legale.
4. Dreptul de pădure și izlaz după 16/166.
5. Întregirea de stat a dotațiunii preoțești s'a cerut dela guvern.

Sarcinile publice după venitul preoțesc le va suporta alesul. Tot dânsul să va îngrijă și de cvartir.

Recurenții se avizează, ca recursele ajustate cu documentele prescrise și adresate comitetului parohial din Temeșești să le trimită Oficiului pprezbiteral din Mariaradna, iar dânsii să se prezinte — pe lângă stricta observare a dispozițiilor §-lui 33 din Reg. pentru parohii — în sta biserică din Temeșești spre a se face cunoscuți poporului și spre a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Din ședința dela 4/17 martie 1911.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Procopiu Givulescu* ppresbiter.

—□—

2—3

Pe baza încuviințării Ven. Cons. diecezan Nr. 1400/911 pentru postul de capelan temporal cu dreptul de succesiune, sistemizat pelângă deficientul paroh Ioan Muntean din Buhani, să escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul „Biserica și Școala.”

Venitele sunt: 1., una sesiune parohială. 2., Uzufructul unui intravilan cu casă parohială și supraedificate. 3., Ștolele legale. Birul legal, din toate acestea alegândul capelan va beneficia jumătate, afară de casa parohială care va locui-o singur. 5., Întregirea dela stat o va beneficia întreagă veteranul paroh până-ce trăiește. 6., Alegândul capelan este îndatorat a suporta și dările publice după partea sa subtrăgându-să darea ce cade după întregirea dela stat, ce nu-o beneficiază; să catehizeze în școala confesională fără vre-o alta remunerațiune. Parohia fiind de clasa a III-a dela recurenți să recere asemenea evalificațiune.

Recurenții au a-și trimite recursele ajustate cu documentele prescrise, — adresate comitetului parohial din Buhani, la P. O. oficiu ppsc ort. rom. Buteni (Körösbökény) până la termenul concursual, iar iar pentru a-și arăta desteritatea în cele rituale și oratorie să se prezenteze în vre-o duminică ori sârbătoare în s. biserică din Buhani, având să observe dispozițiunile §-ului 33 din Reg. pentru parohii.

Buhani din ședința comitetului parohial, ținută la 17 febr. (2 martie) 1911.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Iuliu Bodea* adm. ppsc.

—□—

3—3

Pentru deplinirea stațiunii învățătoarești, clasele superioare dela școala din Șicula, să escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Biserica și Școala,” staverindu-să totodată termenul de alegere pe Duminică în 15/28 Mai a. c.

Emolumentele sunt: 1., în bani dela parohie 1000 cor., 2., pentru adunarea gen a Reuniunii inv. 20 cor., 3., pentru conferințele tractuale 4 cor., 4., venitele cantonale îndatinate dela funcțiunile unde va servi, 5., locuință 2 odăi, culină, cămară grajd și grădină de 400 st.□

Alesul pe lângă instrucția și conducerea elevilor săi în dumineci, și sârbători la s. biserică va fi obligat a providea și cantoratul fără altă remunerațiune.

Aceia, cari vor avea 4 cl. medii și vor documentă că știu instrua și conduce cor, vor fi preferiți.

Recurenții sunt poftiți ca recursele ajustate regulamentar și adresate comitetului parohial gr. or. rom. din Șicula, să le subștearnă în termenul de sus) la oficiul ppsc gr. or. rom. din Borosjenő (Ienopolea-și să se prezinte sub durata concursului, în vre-o duminică ori sârbătoare în s. biserică, spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipic.

Din ședința comitetului par. din Șicula, ținută la 25 Martie.e (7 Aprilie) 1911.

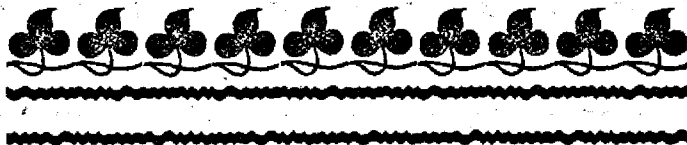
Roman Hanc
președinte.

Iustin Montia
not. com. par.

În conțelegere cu: *Ioan Georgia* ppresbiter.

—□—

3—3

La librăria diecezană din Arad

se găsesc

propise (corecte)

de examen

cu Cor. 1-20 o sută bucăți, plus 20 fileri pentru porto postal; asemenea

cărți potrivite pentru premii școlare.

Cea mai mare firmă românească din Ungaria

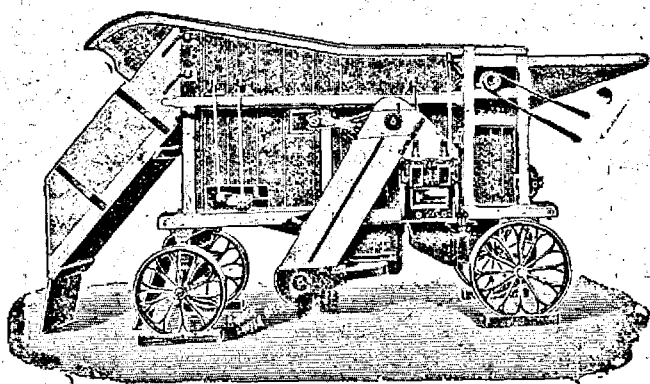
Frații Burza, Arad

Telefon interurban și
comitatens Nrul 406.

Boros Béni-tér Nr. 1.

Telefon interurban și
comitatens Nrul 406.

==== Neguțatorie de fer în gros și în detail. ====

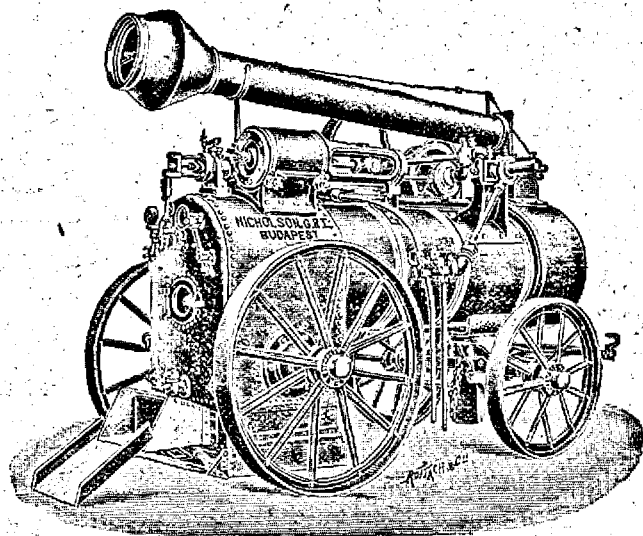
Recomandă magazinul lor bogat asortat de ferării și anume:

Garnituri întregi de mașini de trierat cu aburi, locomobile de drum (automobile). Motoare cu benzin și cu oleu brut. Aranjamente de mori. Prese de oleu hidraulice și de tot felul. Mașini de firezat lemne, aranjate pentru putere motorică.

Masini de secerat și de cosit iarbă, greble

Mașini de sămănat, neghitoare, ciururi. Pluguri, grăpi cu curel-niște. Prese de vin și pisătoare. Stropitoare originale Vermorel. Articli de vierit și pentru economia podrumurilor. **Articli de specialitate.** Curele engleze pentru mașini. Oleu și unsoare pentru mașini de calitate primă etc. etc.

Secție de mașini economice și neguțorie de specialități separat în casa lui **Dr. Ispravnic** lângă negușoria de fer.

Celor interesați, cari voiesc să-și procure unelte economice, motoare de benzin, mașini de călcat, sau voiesc a-și aranja o moară cu unelte trebuincioase, să ceară **Catalogul nostru ilustrat**, în care va putea afla toate cele de lipsă. — Pentru deslușirile de lipsă sau comande, la cerere mergem în persoană.

16-52

Mare asortiment de osii Steier și originale Winter.